

1.2.2022

Itä-Suomen yhteistyöalueeneuvottelu

Aika: 1.2.2022 klo 9.00 – 12.00

Paikka: Teams -etäyhteys

Paikalla:

Yhteistyöalueen edustajat

Pohjois-Savo

Antti Hedman, muutosjohtaja, väliaikaisen valmistelutoimielimen 1. varapuheenjohtaja
Jari Saarinen, väliaikaisen valmistelutoimielimen puheenjohtaja, muutosjohtaja / Leila Pekkanen, muutosjohtaja
Jukka Koponen, muutosjohtaja, väliaikaisen valmistelutoimielimen 2. varapuheenjohtaja
Ilkka Fritius, kuntayhtymän johtaja
Leila Pekkanen

Mari Antikainen, sosiaalihuollon vastuuvaimistelijä
Heikki Miettinen, vs. johtajaylilääkäri
Kari Janhonen, talouden vastuuvaimistelijä
Tarja Miettinen, hankehallinnoija

Pohjois-Karjala

Ilkka Pirskanen, toimitusjohtaja
Jarmo Kukkonen, toimialuejohtaja, terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Elina Felin, muutosjohtaja

Etelä-Savo

Sami Sipilä, muutosjohtaja
Jaana Luukkonen, vastuuvaimistelijä
Risto Kortelainen, kuntayhtymän johtaja, vaten esittelijä (poistui klo 10.59)
Saara Tavi, Etelä-Savon Vate, puheenjohtaja

Keski-Suomi

Kati Kallimo, väliaikaisen valmistelutoimielimen puheenjohtaja
Juha Paloneva, sairaanhoitopiirin johtaja
Ville Mensala, pelastusjohtaja
Jari Porrasmä, digijohtaja (klo 9.21 alkaen)

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Minna Saario, johtaja, STM
Salme Kallinen, neuvotteleva virkamies, STM
Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM
Pekka Tulokas, valmiusjohtaja, STM
Emmi Korkalainen, asiantuntija, STM
Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM
Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM
Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

1. Tilaisuuden avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ajassa 09.04 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Todettiin läsnäolijat sekä käytiin asialista läpi.

2. YTA-valmistelun liittyvää ajankohtaista

YTA-asetusten valmistelu: Johtaja Taina Mäntyranta esitteli YTA-asetusten valmistelun tilannetta. Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista (91/2022) on hyväksytty 27.1. valtioneuvoston istunnossa. Järjestämislain 36§ ja 37§ mukaisten asetusten valmistelua varten kootaan työryhmä, jossa olisi edustettuna kaikki hyvinvointialueet. Suunnitteilla on myös työryhmän alainen työvaliokunta, joka osaltaan valmistelisi asetusten sisältöä. Asetukset on suunniteltu annettavan kesän 2022 jälkeen. Alueet saavat pian yhteydenoton edustajien ilmoittamiseksi työryhmään.

Valmius ja varautuminen: Johtaja Pekka Tulokas esitteli järjestämislain 50§ mukaisen asetusvalmistelun tilannetta. Valmiustoiminta perustuu kuntien, hyvinvointialueiden, YTA-tason sekä kansallisen tason yhteistyöhön. Yhteistyösopimus valmistellaan 36 §:ssä tarkoitettujen valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Valmiuskeskusten valmistelu on erityisen tärkeää sovittaa yhteen kansallisesti, YTA-tasojen välillä. Myös YTA-alueiden yhteisen työryhmän perustamista on keskusteltu. Valmisteluun liittyen toivotaan matalalla kynnyksellä yhteydenottoja ministeriöön.

- **TKKI erillisvalmistelu:** Johtaja Taina Mäntyranta esitteli kuluva vaalikauden TKKI-valmistelua. TKKI:n strategisia tavoitteita ryhdytään valmistelemaan osana kansallisten strategisten tavoitteiden prosessia. Rahoituksen osalta vuonna 2022 valmistellaan AMK-harjoittelukorvausten siirtoa palvelujärjestelmälle valtion varoista korvattavaksi sekä EVO-korvausselvityksiä erikoislääkärikoulutuksen osalta. Rakenteiden osalta valmistellaan teknisiä muutoksia OSKE-asetukseen, jotta hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvän siirtymäkauden toiminta mahdollistuu. Mahdolliset laajemmat muutokset edellyttävä erilliselvitystä.
- **Yliopistosairaalaselvitys:** Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä esitteli yliopistosairaaloiden roolien, tehtävien ja rahoituksen kokonaisuutta. Valmistelutyö pohjautuu eduskunnan lausumaan EV 111/2021. Selvitys yliopistollisten sairaaloiden tehtävistä ja rooleista HVA-rakenteessa julkaistiin joulukuussa 2021. Lainsäädännön valmistelua tehtävien ja yliopistollisten sairaaloiden yhteistyöhön liittyen on tehty vuoden 2021 lopusta alkaen esitys on tarkoitus antaa alkusyksystä 2022 eduskunnalle. Valtio ei tule sääntelemään hyvinvointialueiden organisoitumista aiheeseen liittyen. Tehtävien rahoittamisen vaihtoehtoja valmistellaan valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiestyönä.

Muistutettiin, että terveydenhuoltolaki ja keskittämis- ja päivystysasetus ovat voimassa, joten poikkeuslupia tulee hakea hyvinvointialueiden kautta (ei kuntien tai sairaanhoitopiirien).

Todettiin että eduskunnan Länsi-Pohjan ja Itä-Savon keskussairaaloita lausuman osalta hallitus antaa esityksen eduskunnalle kevädistuntokaudella 2022.

Lisäksi on käynnissä selvitykset liittyen julkisomisteisiin yhtiöihin ja alihankintoihin.

3. Yhteistyöalueiden lakisääteiset tehtävät lyhyesti

Ei todettu tarvetta käsitellä tehtäviä erikseen.

4. Yhteistyöalueen valmistelun nykytila

4.1. Toimeenpanon tilanteesta YTA-alueella

Neuvotteleva virkamies Salme Kallinen esitteli tiiviisti Itä-Suomen tilannekuvaa. Alueen valmistelu etenee aikataulussa, eikä tilannekuvakeskusteluissa ei ole noussut esille sellaisia asioita, jotka voisivat estää järjestämisvastuun siirtymisen. Rahoituksen ja toimittajien riittävyyteen liittyvät ongelmat keskittyvät ICT-ratkaisuihin. Edeltävällä viikolla muutosjohtajat ovat sopineet, että Leila Pekkanen ryhtyy organisoimaan muutosjohtajien ja keskeisten valmistelijoiden välistä yhteistyötä. Pelastustoimen osalta yhteistyötä on rakennettu vuosien varrella ja tavoitteena on jatkaa hyvien käytäntöjen toteuttamista.

4.2. YTA-sopimuksen valmistelun nykytilanne, yleiskatsaus

Muutosjohtaja Antti Hedman esitteli alueen valmistelun tilannetta. Valmistelu on varsin alkuvaiheessa, mutta valmistelun pohjaksi on tunnistettu yhteisiä, vakiintuneita tehtäviä sekä uusia tehtäväkokonaisuuksia. Tässä valmisteluvaiheessa ollaan tunnistamassa mahdollisia YTA-sopimuksen sisältöjä. Valmiuskeskuksen valmistelua tehdään yhteistyössä STM:n kanssa. Viime syksynä on hyväksytty erikoissairaanhoidon järjestämissopimus. Keskustelussa ovat erityishuoltopiirien toiminnan siirtyminen hyvinvointialueille, näiden tehtävien osalta toiminnassa on projektiryhmä. Vaativin hoito on suunniteltu toteutettavan YTA-tasoisesti. TKKI-ohjelmasta on perustettu työryhmä, joka laajenee koko YTA-alueen kattavaksi.

YTA-valmisteluryhmää ollaan perustamassa, mutta YTA-sopimuksen valmistelun aikataulu on vielä avoinna. Lain mukaan sopimus tulee olla hyväksyttyä 2025 mennessä, mutta osa sopimuksen osa-alueista tulee sovittavaksi jo hyvinvointialueiden käynnistyttäessä.

Alueella tehdään yhteistyötä jo useilla osa-alueilla. Johtajaylilääkärit ovat osaltaan keskustelleet mahdollista YTA-tason tehtävistä. Terveystieteiden menetelmien käyttöönotto ja käytöstä poistaminen on ollut keskustelussa arviointiylilääkärien ryhmässä. Valmiuskeskussuunnittelussa sovellettavat periaatteet on määritelty ja KYS-valmiuskeskuksen yhteistyöryhmän perustaminen on vireillä. Uusia työryhmiä nimetään kuluvan talven aikana.

Erikoissairaanhoidon järjestämissopimus päivitetään vuodelle 2023, sopimus on jo valmistelussa. Tukipalveluiden osalta ISLAB muuttuu 2023 alusta hyvinvointikuntayhtymäksi. Lisäksi kehitysvammahuollon hallitusta siirtymisestä hyvinvointialueille on sovittu.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannusti puheenvuorossaan keskustelemaan YTA-sopimuksen sisällöistä heti kuin mahdollista, vaikka varsinainen sopimus valmisteltaisiin lähempänä vuotta 2025. Erityisen vaativan lastensuojelun laitoshoidon työnjako on esimerkki toiminnasta, joka olisi hyvä keskusteluttaa YTA-tasolla (liittyy myös tuleviin investointitarpeisiin). On myös tärkeää keskusteluttaa valmisteltavia aiheita juuri valittujen aluevaltuutettujen kesken.

4.3. Hyvinvointialueiden valmistelun tilanne tarkemmin

Muutosjohtaja Antti Hedman alusti tarkempaa valmistelutilannetta. Investointien osalta alueella tunnistetaan, että edessä on kulttuurin muutos: sairaanhoitopiirit ovat tottuneet itsenäisiin päätöksiin ja yksittäiset hankkeet ovat olleet luvanvaraisia. Yhtenäistä sopimusmekanismia ei vielä ole, mutta sellainen voidaan luoda.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi puheenvuorossaan, että sote-järjestämislaissa on määritelty investointisuunnitelman hyväksymismenettely. Mikäli YTA-sopimus ja hyvinvointialueen investointisuunnitelma ovat ristiriidassa, sosiaali- ja terveysministeriö voi jättää osasuunnitelman hyväksymättä. Vaikutuksiltaan laajakantoisten hankintojen osalta on myös varmistettava tarkoituksenmukaisin hankintataso, joka voi yksittäisen hyvinvointialueen sijaan olla yhteistyöalue. Investointien osalta olisikin hyvä sopia yhteisistä YTA-tason menettelyistä jo ennen vuotta 2025. Esimerkiksi ASPO-hankintojen osalta yhteishankinnoissa voisi saavuttaa merkittäviä etuja.

Keskustelussa todettiin, että on hyvä tunnistaa, että investointitarpeita voi nousta myös hyväksytyin investointisuunnitelman ulkopuolelta. On myös hyvä tunnistaa, että monet yhteistyön tasot ovat myös YTA-alueiden välisiä (kuten tukipalvelut, terveyshyötyarviot, UNA, DigiFinland).

Alueen puheenvuorossa todettiin, että henkilöstön ja osaamisen varmistamisen osalta kyseessä on monialainen ja kaikkia koskettava haaste, jota pohditaan useiden toimijoiden toimesta. Järjestämissopimus päivitetään ensi vuodelle, ja myös järjestämissopimuksessa käsitellään henkilöstön riittävyyttä.

Tukipalveluiden osalta todettiin, että ISLAB-liikelaitoskuntayhtymän muutos hyvinvointikuntayhtymäksi tapahtuu vuoden 2022 aikana. Diagnostiikkayhteistyö on käynnistynyt ERVA-alueen tasolla ja HUS-diagnostiikan kesken vuosi sitten keväällä. Lisäksi kehitetään apteekkien hankintayhteistyötä sekä YTA-alueiden laajuisia kilpailutuksia.

Arviointitoiminnan yhdenmukaistamisen osalta ERVA-alueen yhteinen arviointiylilääkäri on aloittanut työnsä vuoden 2022 alussa ja myös ERVA-tason arviointiryhmä on aloittanut toimintansa.

Tiedonhallinnan ja ASPO-tietojen asiakokonaisuus on vielä avoinna, mutta alueen sairaanhoitopiireillä on yhteinen Sote-ICT-työryhmä.

Valmiussuunnitelmien päivittämistä tehdään tiekartan mukaisesti, linkittyen tiiviisti sote-tilannekeskusten ylläpitämiseen ja lainmukaisen valmiuskeskusmallin perustamiseen. Hankintojen ja varastoinnin osalta tehdään jo nykyisellään yhteistyötä.

Keskustelussa todettiin, että henkilöstön saatavuuden haasteet on tunnistettu myös ministeriössä ja poliittinen tahtotila tilanteen helpottamiseksi selvinnee lähiviikkoina. Osaamisen varmistamisessa YTA-alueilla tarkoitetaan myös osaamisen kilpavarustelun hillintää, joten on erinomaista, että alueella pohditaan myös erikoisosaajien pitovoiman kehittämistä. Hyvinvointialueilla on hyvä keskustella siitä, riittävätkö omat ohjauskeinot henkilöstön koulutuksen ohjaamiseen vai pitäisikö esimerkiksi vaativan palvelutarpeita määritellä yhteisesti YTA-alueella, jotta tietopohja olisi riittävä.

Alueelta todettiin, että haasteita on tunnistettu ja esimerkiksi lasten ja nuorten sekä aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja sosiaalihuollon kokonaisuuksiin haetaan rahoitusta. Henkilöstön koulutuksen uudistaminen on käynnissä. Ohjauskeinot ovat kuitenkin rajalliset, tilanteeseen voidaan vaikuttaa käytännössä voimakkaimmin koulutuspaikkojen määrien kautta. Koulutuspaikkayhteistyötä voitaneen lisätä nykyisestä. Itä-Suomen yliopisto on merkittävä kouluttaja, mutta aivovuoto alueelta on merkittävä ongelma eikä tähän ole löydetty riittäviä ratkaisuja.

Johtaja Pekka Tulokas totesi, että varautumisasioita näytetään hoitavan hyvin laajasti alueiden sisällä ja alueiden kesken. Tavoitteena olisikin, että varautumista katsottaisiin kokonaisuutena, eikä toimialojen siilojen kautta. Varautumista tulisi tarkastella myös ohjauksen näkökulmasta.

Alueella on tunnistettu jo oman YTA-tason kyvykkyksiä sekä nähdään erikoistumiskehityksen potentiaalia YTA-alueiden välillä. Tulokas totesi, että STM:n kanssa voidaan lain nojalla sopia, että jokin kyvykkyys nostetaan alueen valtakunnalliseksi vastuuksi. Varautumiskysymykset ovat kaikille toimialoille yhteisiä, joten osaamista on hyvä tunnistaa laajasti.

Pelastustoimen osalta SM on valmistelemaan lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi vastaavanlaisen YTA-tasoisien sääntelyn.

Lopuksi keskusteltiin keskustelua palvelutarpeiden läpikäynnistä, yhteisen YTA-tason tuottajuuden näkökulmasta. Lasten ja nuorten osalta OSKE:n kokonaisuutta käydään läpi. Erityisesti vaativa sijaishuolto, koulukotitoiminta, lastensuojelulaitosten toiminta ja ihmiskaupan uhrien palvelut tulisi sisällyttää myös tähän tarkasteluun.

5. Asetusvalmistelusta ajatuksia alueilta asetuksilla täsmennettäviksi asioiksi

Ei erityisiä nostoja asetusvalmistelussa huomioitaviksi aiheiksi, todettiin että ehdotuksia voi toimittaa asetusvalmistelua varten perustettavalle työryhmälle.

6. Ehdotuksia YTA-neuvottelujen toteuttamisesta jatkossa

Todettiin, että alueet saavat neuvotteluiden jälkeen palautekyselyn neuvotteluiden kehittämiseksi.

7. Muut esille nousevat asiat

Ei muita esille nousevia asioita.

8. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.58.